

Vrijedna ostavština Matije Zečevića

OSNOVU ZEČEVIĆEVA KNJIŽNOG FUNDUSA, KOJI JE PODIJELJEN NA OPĆI I SPECIJALNI, ČINE DJELA KOJA OBUHVAĆAJU MNOGA PODRUČJA KULTURE I ŠPORTA. U SPECIJALNOM DIJELU SABRANI SU NASLOVI I PUBLIKACIJE O LOVU I STRELJAŠTVU ČIJA IZDANJA SEŽU DO POČETKA DRUGE POLOVICE XIX. STOLJEĆA

Piše **Miroslav Šarić**

Mnogo je naših privatnih knjižnica još neistraženo i nedovoljno poznato javnosti. Jedna od takvih je biblioteka Matije Zečevića (1901. - 1994.), Slavonca iz Štitara na Savi, u čijoj se obitelji generacijama brižno čuvala vrijedna književna i arhivska građa. Njegov otac Filip i djed Stjepan također su skupljali i čuvali knjige na policama i u ormarima, a dokumente i obiteljski arhiv u škrinjama i drvenim sanducima, kao što je to stoljećima bio običaj u slavonskih graničara.

Životni i sportski put Matije Zečevića

Završivši školovanje za bilježnika i blagajnika Matija Zečević dolazi službovati u okolicu Zagreba, u prigradske općine Remete, Vrapče i Kustošiju. Kao napredni strijelac druži se s članovima Zagrebačke savezne streljačke družine i gađa na haškovoju streljani u Maksimiru. Potpuno obuzet streljaštvom htio je produbiti znanje o tehnici i umijeću gađanja ne samo u puškarskim, nego i pištoljskim disciplinama. Zato je iz očeve knjižnice u Štitaru dopremio i preselio u Zagreb sve što je bilo vezano uz lov i streljaštvo, kao i obiteljski arhiv. Od tada počinje s ozbiljnim skupljanjem literature o streljaštvu: knjiga, časopisa, uputa s pravilima, plakata, prospekata, fotografija i sl. Time je ujesen 1928. godine udario temelj svojoj knjižnici i arhivu.

Djetinjstvo provedeno u rodnoj Slavoniji ostavilo je na Matiji neizbrihive tragove, posebno doživljaji vezani uz odlazak u lov, kao i prvi nauk o rukovanju oružjem koji je

dobio od oca Filipa. Streljaštvom kao športom počeo se baviti u 23. godini. Dolaskom na službu u Retfalu pružila mu se prilika vježbati sa članovima znamenitog Osječkog građanskog streljačkog društva. U Zagrebu je postaje član Zagrebačke streljačke družine koja je nastavila tradiciju Društva građanske streljane u Zagrebu, a koje je prestalo djelovati pred kraj I. svjetskog rata. Tada se upoznao i s disciplinama vojnička puška i pištolj. Ni je se zadovoljavao samo onime što je čuo i doznao od strijelaca, nego je želio doznati i više od toga i to ponajprije teoretski.

Zbirna knjižnica strijelaca i lovaca

Kupovao je knjige po cijeloj zemlji i u inozemstvu, jer je već onda smatrao da je poznavanje teorije u športu uvjet za brzi napredak. Nesebično je nudio priliku mladim strijelcima i majstorima, prijateljima i poznanicima da, putem posudbe, doznaju novosti o oružju, metama, streljivu, načinu pripreme natjecatelja, kao i o načinu gradnje novih, suvremenih streljana. Time je osigurao solidnu podlogu za znanstveni pristup streljaštvu.

Važan događaj vezan uz knjižnicu bila je i proslava desete godišnjice njena osnutka, koju je osnivač Matija Zečević 1938. priredio za članove iz Zagrebačke savezne družine. Među uzvanicima bio je i Milan Horn (1881. - 1969.), vjeroučitelj i profesor teologije, član I. hrvatskog lovačkog društva, Zečevićev prijatelj u lovu i na streljani. Prigodom nadahnutog govora Horn je predložio i adekvatno ime za tu, sad već u lovačkim i streljačkim krugovima poznatu knjižnicu. Skup je aklama-

cijom prihvatio prijedlog prof. Horna i uz prigodni ceremonijal obavio posvetu i blagoslov knjižnice. On je predložio naziv - Bibliotheca collectiana iaculatorum et venatorum regio Zagrabiansi, ili u prijevodu Zbirna knjižnica strijelaca i lovaca okruga, sreza, zagrebačkog.

Brojni korisnici biblioteke

Osnovu knjižnog fundusa, koji je podijeljen na opći i specijalni, čine djela koja sadržavaju obuhvaćaju mnoga područja kulture i športa. U specijalnom dijelu sabrani su naslovi i publikacije o lovu i streljaštvu čija izdanja sežu do početka druge polovice XIX. stoljeća.

Tu nalazimo vrijedne edicije i bibliofilске raritete na hrvatskom, njemačkom, engleskom, francuskom i talijanskom jeziku.

Pristup knjižnici i arhivskoj građi nisu imali samo strijelci i lovci nego i širi krug poznanika i prijatelja Matije Zečevića i supruge mu Ruže. U tom je krugu začeta poznata međuratna „Zagrebačka amaterska streljačka škola” čiji je idejni vođa i nestor od početka bio Matija Zečević. Posuđivači knjiga i stručne literature koji su ostali zapisani u posudbenoj teći između dva rata pretežno su bili strijelci zagrebačkih streljačkih društava.

Oštećenje knjižnice u ratu

Za NDH znatno je pao broj korisnika biblioteke. Nažalost, za II. svjetskog rata i bombardiranja Kustošije knjižnica je teško stradala. Zagubljena je i knjiga inventara, predmetni i imenski katalog, kao i mnoge knjižne jedinice zajedno sa svežnjevima dokumenata, a nemali je dio i oštećen. Nakon rata 1946. Zečević ponovno otvara vrata „Kolekcijane” i slobodan pristup literaturi i građi vezanoj uz streljački šport. Iako knjižnica djeluje na amaterskoj razini, postaje središte čije značenje uvelike nadilazi okvire privatne biblioteke. Stručna literatura iz njenog fundusa korištena je za obnovu i izgradnju prvih poslijeratnih streljana u gradu Zagrebu: adaptirane i modernizirane stare gradske streljane na Millerovom brijegu u Kustošiji, a zatim 1951. za gradnju potpuno nove velikokalibarske streljane za vojničku pušku u Dotršćini. Uređena je i streljane za leteće mete (glinene golubove) na Ravnicama u Maksimiru.

Knjižnica prestaje djelovati kao posudbeno mjesto

Godine 1948. bilježi se pojačana posudba literature i priručnika. Bilo je to vrijeme kada je streljački šport dobio organizirane okvire djelovanja vezano uz osnivanje Gradskog odbora Streljačkog saveza grada Zagreba i Streljačkog saveza Hrvatske čiji je član i suosnivač bio i Zečević. Korisnici bibliotečnog fonda bili su u to vrijeme pretežno aktivni strijelci i športski radnici iz Zagreba, ali i izvan njega. Zabilježeno je da su materijali po-

sudivani zainteresiranima u Osijeku, Slavenskom Brodu, Vinkovcima, Đurđevcu, Dubrovniku, Malom Lošinj i drugim mjestima.

Kao umirovljenik, Zečević je zbog pomanjkanja novca bio prisiljen otkazati pretplatu na periodiku, pa je time prekinut kontinuitet stizanja svježih informacija o suvremenom streljaštvu. Prigodom proslave svog 80. rođendana Matija Zečević cjelokupnu knjižnicu s arhivom i trofejnom zbirkom darovnicom ostavlja svom sinu jedincu Miljenku. Njegovim odlaskom u Švicarsku knjižnica prestaje djelovati kao posudbeno mjesto. Cjelokupno književno i arhivsko blago danas čeka valorizaciju.

Literatura

1. Piršl, S. Osnivač kolekcijane slavi 90. rođendan, Vjesnik, Zagreb, 14. 2. 1991.
2. Stojnić, P. Otišao je meštar crno-bijelih krugova, Sportske novosti, Zagreb, 3. 8. 1994., br. 11449
3. Markušić, Z. (1995). Preminuo Matija Zečević Mato, Povijest sporta, 104 (26), 68-75.